

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди:

№ БД – 5120100 – 3.13

2017 йил “2” оц

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

2017 йил “28” оц

НАВОЙЙШУНОСЛИК

ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси: 100000 – Гуманитар соҳа

Таълим соҳаси: 120000 – Гуманитар фанлар

Таълим йўналишлари: 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (Ўзбек тили)

5120900 – Ўзбек-инглиз таржима назарияси ва амалиёти

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2017 йил 28.06 даги 434-сонли буйруғининг 1-илжавси билан фан дастури рўйхати тасдиқланган.

Фан дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунара таълими йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашининг 2017 йил 2.06 даги 3-сонли баённомаси билан маъқулланган.

Фан дастури Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетида ишлаб чиқилди.

Тузувчилар:

Сирожиiddинов Ш. - ТошДўТАУ, “Ўзбек адабиёти тарихи ва матншунослик” кафедраси профессори, филология фанлари доктори

Муллахўжаева К. - ТошДўТАУ, “Ўзбек адабиёти тарихи ва матншунослик” кафедраси доценти, филология фанлари номзоди

Юсупова Д.Р. - ТошДўТАУ, “Ўзбек адабиёти тарихи ва матншунослик” кафедраси доценти, филология фанлари номзоди

Тақризчилар:

Мухиддинов М.К. - СамДУ, “Мумтоз адабиёт тарихи” кафедраси профессори, филология фанлари доктори (турдош ОТМ)

Тўхлиев Б. - ТошДўШИ, “Мумтоз филология” кафедраси профессори, филология фанлари доктори (турдош ОТМ)

Фан дастури Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2017 йил 29.06 даги 82-сонли баённома).

I. Ўқув фанининг долзарблиги ва олий касбий таълимдаги ўрни

Ушбу фан буюк мутафаккир шоир Алишер Навоийнинг ҳаёти ва ижоди ҳақидаги энг муҳим маълумотлар, унинг асарлари поэтикаси, шоир лирикаси, хусусан, “Ҳазойин ул-маоний” қўллиёти таркибига кирувчи жанрларни шарҳлаб ўқитиш, Навоий дostonлари ва насрий асарларини шарҳлаб ўқитиш билан боғлиқ масалаларни қамраб олган.

“Навоийшунослик” фани умумкасбий фанлар блокига киритилган курс ҳисобланиб, 2-ва 3-курсларда ўқитилиши мақсадга мувофиқ.

Филолог мутахассиснинг Алишер Навоий ижоди, унинг ўзбек адабиётидаги ўрни, асарлари бадиияти бўйича аниқ ва мукаммал маълумотга эга бўлиши талаба малакасини белгилловчи мантикий асос вазифасини ўтайди. Шунинг учун олий ўқув юртларида филологик таълимни йўлга қўйишда ушбу фан муҳим аҳамият касб этади. “Навоийшунослик” фанини тўлиқ ўзлаштириш бакалаврият босқичи талабаларининг билимларини мустахкамлаш баробарида мустақил илмий тадқиқот олиб бориши учун замин ҳозирлайди.

II. Ўқув фанининг мақсади ва вазифаси

Фанни ўқитишдан мақсад – Алишер Навоийнинг бой адабий ва илмий меросини филолог талабаларга таълим бериш орқали уларни юксак маънавиятга ва кенг маърифат соҳиби этиб тарбиялашдир. Ўзбек мумтоз адабиёти ва ўзбек миллий маънавиятининг шаклланиш ва ривожланиш қонуниятларини англаш йўлида очкич – калит вазифасини бажарадиган Навоий ижодини ўрганиш орқали ёшларда соғлом тафаккур тарзини шакллантириш, ўзбек адабиёти тарихининг энг муҳим даври ҳақида ҳар томонлама билим ҳосил қилиш, маънавий дунёси мукаммал бўлишига қўмаклашиш ушбу ўқув фанининг асосий мақсадларидан ҳисобланади.

Ушбу мақсадларга эришиш учун “Навоийшунослик” фани талабаларни назарий билимлар, амалий кўникмалар, фанга доир муаммоларга услубий ёндашув ҳамда илмий дунёқарашнинг шакллантириш вазифаларини бажаради.

Фан бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйидаги талаблар қўйилади. **Талаба:**

– Алишер Навоийнинг феномени, шахсияти, ҳаёт йўли, тафаккур даҳоси, ўзбек тили ва адабиёти, миллат маданияти ривожига қўшган ҳиссаси, илмий ва ижодий фаолияти, ўзбек давлатчилиги ва маънавияти тарихида тутган ўрни ҳақида *тасаввурга* эга бўлиши;

– Навоий асарларининг ўрганилиш тарихи, мазмун-моҳияти, поэтик меросининг вазн хусусиятлари, жанрлар поэтикаси, ҳамсачилик анъанаси, татабуъ, назира, тавр, мухтараъ ғазалларнинг ўзига хос жиҳатлари, Навоий ижодида қўлланилган кофия унсурлари, бадий санъатларнинг ҳосил бўлиш йўллари, мажоз таркида ёзилган шеърларда қўлланилган илмий, диний-асотирий ва тасаввуфий истилоҳларни шарҳлаш, бадий наср стилистикаси, рамз, тимсол ва образлар моҳиятини англаш, Навоий асарлари тили, форсий меросининг бадияти, илмий-филологик, тарихий, ирфоний, диний-фалсафий асарларининг ўзига хос жиҳатлари, маъно қатламлари, ўзбек ва жаҳон адабиётининг кейинги ривожига қўрсатган таъсири билан боғлиқ масалаларни *билиши ва амалиётда ушбу билимлардан фойдалана олиши*; – талаба Навоий асарларини ўрганиш орқали мумтоз адабиёт намуналарини тўғри таҳлил ва талқин қила олиш билими, малакаси ва *қўникмаларига эга бўлиши керак*.

III. Асосий назарий қисм (маъруза машғулотлари)

1-модул. Алишер Навоий ҳаёти ва ижоди

1-мавзу. Алишер Навоий ижодининг ўрганилиши

Навоийшунослик тарихидан. XX аср ўзбек навоийшунослиги. Алишер Навоий ижодининг илмий мезонлар асосида ўрганилиши. Навоий ижодининг хорижда тадқиқ этилиши. Навоийшунослик муаммолари.

Алишер Навоийнинг ҳаёти ва ижодий фаолияти. Шоир ҳаёти ва ижодининг манбалари. Навоий ҳақида шоирнинг ўз асарларидаги маълумотлар. Хондамирнинг “Мақорим ул-ахлоқ”, Зайниддин Восифийнинг “Бадойеъ ул-вақоъ” асарлари. Замондошларининг асарларида, XVI-XIX асрлардаги тазкира, лугат, тарихий ва бадий асарларда келтирилган маълумотлар.

2-мавзу. Алишер Навоийнинг лирик мероси

Девонлари. Илк девон. Оккуюлди мухлислар девони. “Бадойиъ ул-бидоя” ва “Наводир ун-нихоя” девонлари. “Бадойиъ ул-бидоя” дебочасида девон тартиб бериш масалалари.

“*Ҳазойин ул-маоний*” – *лирик қомус сифатида*. Куллиётнинг яратилиш тарихи, таркибий тузилиши. Дебочада куллиётнинг тузилиши ва девонларнинг яратилиши билан боғлиқ масалалар. Куллиётдаги девонлар тартиби ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари.

«*Девони Фойиънинг таркибий тузилиши, жанр хусусиятлари*, Девондаги ғазаллар талқини.

3-мавзу. Ҳамсанавислик анъанаси ва Алишер Навоий “Ҳамса”си. “Ҳайрат ул-аброр”

Ҳамсачилик тарихидан. Низомий Ганжавий ва Хисрав Дехлавий “Ҳамса”лари. Хирот адабий мухитида ҳамсанавислик. Абдурахмон Жомий “Ҳамса”сининг ғоявий-бадий хусусиятлари. Алишер Навоий бешлиги биринчи туркий “Ҳамса” сифатида.

“*Ҳайрат ул-аброр*” мундарижавий достон сифатида. Достоннинг таркибий тузилиши, сюжет тартиби ва композицияси. Мақолат ва хикоятлар таҳлили. Фалсафий ва тасаввуфий талқинлар.

4-мавзу. “Фарҳод ва Ширин” ҳамда “Лайли ва Мажнун” достонларида муаллиф бадий ниятнинг ифодаланиши

Достоннинг мухтасар мундарижаси ва тимсоллар олами. Фарҳод – илоҳий ишқ йўлига кирган солиқи мажзуб тимсоли. Ширин – илоҳий мазҳар. Достондаги рамзий тимсоллар. Достон бадияти.

«*Лайли ва Мажнун*» – пок ва юксак муҳаббат ифодаси. Достоннинг яратилиш тарихи. Асардаги бош қаҳрамонлар ҳаёти. Достоннинг ғоявий мундарижаси, тимсоллар олами. Мажнун – илоҳий ишқ йўлидаги мажзуб тимсоли. Достондаги бошқа тимсоллар. Достоннинг бадий хусусиятлари.

5-мавзу. “Саъйи сайёр” ва “Садди Искандарий” достонларининг таркибий тузилиши ва бадияти

Достондаги хикоятлар таҳлили. Шох Баҳром тимсолига хос фазилат ва зиддиятлар. Дилором – истеъдодли санъаткор, вафодор ёр тимсоли. Достон композицияси. Асарнинг бадий хусусиятлари.

“*Садди Искандарий*” – фалсафий-таълимий, ижтимоий-сиёсий ва маърифий асар. Достоннинг ғоявий-бадий хусусиятлари. Таркибий тузилиши. Достонда адолат тимсоли.

6-мавзу. “Лисон ут-тайр” – ирфоний достон намунаси сифатида

Достон таркибидаги хикоятлар. Достонда тасавуф фалсафаси ва ахлоқига муносабат. Достондаги водийлар тавсифи. Достоннинг рамзий тимсоллари олами. Симурғ – нажот тимсоли.

7-мавзу. Алишер Навоийнинг илмий мероси

Адабиётшунослик асарлари. “Муфрадот” – муаммо жанрига бағишланган асар. “Мажолис ун-нафоис” – туркий тилдаги биринчи тазкира сифатида. “Мезон ул-авзон”да аруз назариясига доир масалаларнинг

ёритилиши. Алишер Навоий – тилшунос. “Мухокамат ул-луғатайн” да икки тил мубоҳасаси.

Тарихий асарлари. “Тарихи мулуки аҷам” ва “Тарихи анбиё ва ҳукамо” – мумтоз тарихнавислик манбаси сифатида.

Ёдномалар – мемуар жанрининг юксак намунаси сифатида. “Ҳамсат ул-мутаҳаййирин” асарининг мундарижаси. Асарда Жомий тимсоли. «Ҳолоти Саййид Ҳасан Ардашер», «Ҳолоти Пахлавон Муҳаммад» асарлари. Тарихий шахслар талқини.

8-мавзу. Матрифий-таълимий, диний ва тасаввуфий асарлари
“Арбавин” ва хадисларни шеърга солиш анъанаси. “Назм ул-жавоҳир” асарида Ҳазрат Али хикматларига муносабат. Асардаги рубоийлар талқини. “Сирож ул-муслимин” да таълимий масалалар.

“Насойим ул-муҳаббат” таълими масалалари. “Вақфия” асарида Алишер Навоийнинг ижтимоий фаолияти билан боғлиқ масалалар. “Муножот” да тавба-тазарру ва Ҳаққа бўлган ишқ оҳанглари.

“Муншаот” – туркий эпистоляр жанрининг нодир намунаси.
«Маҳбуб ул-қулуб» асари. Таркибий тузилиши: ижтимоий табақалар, ахлоқий масалалар, панд-хикматлар. Асарнинг бадий хусусиятлари.

Навоига нисбат берилувчи асарлар. “Сабаъат абхур” ва “Рисолаи тир андохтан” асарлари.

2-модул. Навоий поэтикаси

1-мавзу. Навоий поэтикаси ҳақида умумий маълумот

Навоий поэтикаси ўзбек мумтоз поэтикасининг таркибий қисми сифатида. Курснинг мақсад ва вазифалари. Навоий даврида адабий турлар. Назм ва насрга муносабат. Назмнинг “эъжоз мақомида” эканлиги.

2-мавзу. Навоий шеърини ва жанрлар поэтикаси. Насрий асарлар бадийи

Навоийнинг лирик жанрлар таракқиётига қўшган ҳиссаси. Шоирнинг ёшлик лирикасига хос жанрлар. “Ҳазойин ул-маоний” қуллийтининг жанр хусусиятлари. Ҳазал ва мустақод жанрлари. Мусамматларнинг ғоявий-бадий хусусиятлари. Таркиббанд, таржиъбанд, соқийнома ва маснавий жанрлари. Қуллийтдаги кичик лирик жанрлар. Рубоийлар, туюқлар, китъа ва фардлар.

Насрий асарлар поэтикаси. “Маҳбуб ул-қулуб” сажънинг бетакрор намунаси сифатида. “Муножот” асари поэтикаси.

3-мавзу. “Девони Фоний” поэтикаси. Ҳазалларнинг яратилиш хусусиятлари. Мусаллас ва таркиббанд жанрлари. “Фусули арбаа” да тўрт

фасл талқини ва Хусайн Бойқаро тимсоли. “Ситтаи зарурия” қасидалар мажмуаси сифатида. Қасидаларда тасаввуфий тимсоллар ва салафларга муносабат масаласи. Таърих ва луғз жанрларининг бадийи.

4-мавзу. Алишер Навоий арузи. Рубоий вазнлари

Алишер Навоийгача туркий шеърятда аруз тизими. Навоий девонларидаги баҳрлар микдори. Мухлислар тартиб берган девонларнинг вазн хусусиятлари. “Бадоеъ ул-бидоя” ва “Наводир ун-нихоя” девонларида қўлланилган баҳрлар. “Ҳазойин ул-маоний” қуллийтининг вазн хусусиятлари. Қуллийтнинг вазн кўрсаткичлари.

Рубоий вазнлари. Аҳраб ва аҳрам шажараси. Аҳраб шажарасига мансуб 12 вазн ва уларнинг Навоий рубоийларида тутган ўрни. Аҳрам шажарасига хос хусусиятлар. “Мезон ул-авзон” да аруз масалалари.

5-мавзу. Навоий “Ҳамса” снинг вазн хусусиятлари

Вазн ва ритмик вариациялар. Ҳазожи аҳраб ва ҳафиф баҳрларига хос ритмик вариациялар. Уларнинг дostonлар мазмунини очишдаги ўрни. Ритмик ургу ва “Ҳамса” дostonлари.

6-мавзу. Бадий санъатлар ва уларнинг Навоий шеърятдаги ўрни

Лафзий, маънавий ва муштарак санъатлар. Бадий санъатларнинг Навоий лирикасидаги ўрни. “Ҳамса” дostonларида қўлланилган бадий санъатлар.

7-мавзу. Навоий ижодида кофия тизими

Навоийнинг кофия тизимига киритган янгилиги. Кофия унсурлари. Навоий ижодида қўлланилган кофия турлари. Ўзақ таркибига кўра фаркланувчи кофия турлари. Тузилишига кўра фаркланувчи кофия турлари. Радиф ва хожиб. Сажъ ва кофия муносабатлари.

3-модул. Навоий лирикасини шарҳлаб ўқитиш

1-мавзу. Лирик асарларни шарҳлаш тамойиллари.

Бадий матн талқини асослари. Шарҳ, таҳлил, талқин, тафсир, таъвил. Навоий асарларига шарҳ ва изоҳ ёзиш анъанаси (луғатлар, насрий “Ҳамса”лар, вазн кўрсаткичлари).

2-мавзу. Навоий ғазалларини шарҳлаш мезонлари.

Ғазалнинг яратилиш даври, кайси девонга мансублиги, мавзуси, мураккаб сўзлар луғати, байтларнинг насрий баёни, шохбайтлар талқини, ғазалнинг бадий хусусиятлари, умумий мазмун-моҳияти.

3-мавзу. Қитъаларни шарҳлаш мезонлари

Мавзу мундарижасига кўра тасниф: диний-тасаввуфий, ахлокий-таълимий, ҳасби ҳол, ижтимоий, ишқий мавзудаги қитъалар. Қитъаларнинг сарлавҳалари ва мазмун-моҳияти ўртасидаги уйғунлик.

4-мавзу. Кичик лирик жанрлар шарҳи: рубоий, туюк ва фардлар

Рубоийларнинг мавзу мундарижасига кўра таснифи. Туюкларда шаклдош сўзлар ва маъно таносуби. Фардларда Навоий хикматларининг акс этиши.

5-мавзу. Маснавийни шарҳлаб ўқитиш

Яратилиш тарихи, адресати, таркибий тузилиши. Навоий бадий ижод ҳақида.

6-мавзу. Навоий қасидалари шарҳи

“Ситтаи зарурия” ва “Фусули арбаа” қасидалар туркумининг архитектуроникаси ва композицион қурилиши. “Ҳилолият” қасидасининг ғоявий мазмунини, сюжети, тимсоллар олами. Қасидани шарҳлашда таъжиди матлаъ санъатининг аҳамияти.

7-мавзу. Соқийномани шарҳлаб ўқитиш

Соқийноманинг таркибий тузилиши, унда давр ва замондошларга муносабат. Соқийномада ишқ ва вафо талқини. Соқийноманинг бадий хусусиятлари.

4-модул. Навоий дostonлари ва насрий асарларини шарҳлаб ўқитиш

1-мавзу. Навоий дostonларини шарҳлаш тамойиллари.

Ахлокий-дидактик, ишқий-саргузашт, қаҳрамонлик, тасаввуфий-фалсафий дostonларни шарҳлашнинг ўзига хос хусусиятлари. “Ҳамса” дostonларини насрийлаштириш анъанаси. “Ҳамса” табидалари. “Ҳамса” сарлавҳалари.

2-мавзу. “Ҳайрат ул-аброр”ни шарҳлаб ўқитиш

Басмала бобининг киёсий таҳлили. Ҳамд, муножот, наът ва метрoжномалардаги поэтик тафаккур. Дostonда кўнгил образининг талқини. Уч хайрат шарҳи.

3-мавзу. “Фарҳод ва Ширин”ни шарҳлаб ўқитиш

Мукаддимавий бобларда шоир дунёқарашининг инъикоси. Дostonдаги шоир автоинтерпретацияси билан боғлиқ байтлар шарҳи. Уларнинг дoston ғоясини очишдаги ўрни.

4-мавзу. “Лайли ва Мажнун”ни шарҳлаб ўқитиш

Ҳамд ва наътдаги баён воситаларининг дoston мундарижаси билан уйғунлиги. Дostonдаги тун таърифи бобининг ғоявий талқини. Лайли ва Мажнун – ишқ мазҳари. Мажнун “муножотномаси” шарҳи. Дostonдаги “Ишқ таърифи” бобининг шарҳи.

5-мавзу. “Сабаъи сайёр” дostonини шарҳлаб ўқитиш

Мукаддимавий боблар ва дoston мундарижаси орасидаги таносуб. Дostonдаги етти рақамининг “сир”лари. Илғизом санъати акс этган байтлар шарҳи. Мукаддимада салафлар дostonларига муносабат. Ранглар, қасрлар, сайёралар ва қаҳрамонлар руҳий ҳолатининг таносуби.

6-мавзу. “Садди Искандарий” дostonини шарҳлаб ўқитиш

Ҳамд ва наътдаги баён воситаларининг дoston мундарижаси билан уйғунлиги. Тарихий ҳақиқат ва бадий таҳайюл. Дostonда адолат тамойили. Дostonдаги хикматлар шарҳи. Хотимавий бобда “Ҳамса” таъмили билан боғлиқ фикрлар.

7-мавзу. Навоий бадий насрини шарҳлаш тамойиллари

Ахлокий-таълимий асарларни шарҳлаш (“Махбуб ул-қулуб”). Ёдномаларни шарҳлаб ўқитиш (“Ҳамса ул-мутаҳаййирин”, “Ҳолоти Сайид Ҳасан Ардашер”, “Ҳолоти Пахлавон Муҳаммад”).

IV. Амалий машғулотлар бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотлардан бақаларларнинг асарларни ўқиш, таҳлил қилиш бўйича кўникмалар ҳосил қилиши ва эришилган натижаларни келгуси фаолиятларида қўллай билиши назарда тутилди. Шунингдек, амалий машғулотларни ташкил этишда, асосан, бирламчи назарий манбалар бўйича савол-жавоблар уноштирилади. Савол-жавоблар жараёнида мавзуларнинг умумий хусусиятлари ҳақида умумлашмаларга келинади.

Амалий машғулотлар учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

1. Навоий ҳаёти ва ижоди замондошлари хотирасида.
2. Навоий ғазалларининг ғоявий-бадий хусусиятлари.
3. “Ҳайрат ул-аброр” дostonидаги мақолат ва хикоятлар.

4. “Фарход ва Ширин” ва “Лайли ва Мажнун” дostonлари. Дostonлардаги етакчи тимсоллар тизими. Тасаввуф масалалари.
5. “Сабаъи сайёр” ва “Садди Искандарий” дostonлари. Дostonлар композицияси.
6. “Лисон ут-тайр” дostonининг мундарижаси. Дostonнинг тасаввуфий талкини.
7. Навоий жанрлари поэтикаси. “Хазойин ул-маоний” куллийтидаги жанрлар бадийяти. Ғазалларнинг ғоявий-бадий тахлили.
8. Навоий лирикасида қўлланилган бахрлар. Шоир ижодидаги мустаъмали матбуъ вазнлар.
9. Навоийнинг бадий санъатлардан фойдаланиш маҳорати.
10. “Ҳамса” дostonлари бадийяти
11. “Ҳамса” да вазн ва мазмун муносабати
12. “Муножот” асари поэтикаси.
13. Ҳамд ва наът ғазаллар шарҳи (“Ашрақат мин...”, “Зихи ...”).
14. Ошикона (“Қаро кўзум...”, “Тун окшом келди...”) ғазаллар шарҳи.
15. Орифона ғазаллар шарҳи.
16. Ахлоқий -таълимий китъалар шарҳи.
17. Муаммоларни шарҳлаш.
18. “Ҳайрат ул-аброр” даги уч хайрат шарҳи.
19. “Фарход ва Ширин” даги Сукрот ва Фарход суҳбати (26-боб) шарҳи.
20. “Лайли ва Мажнун” да Мажнун “муножотнома” си шарҳи.
21. “Сабаъи сайёр” ва “Садди Искандарий” да меърожномалар шарҳи.
22. “Арбаин” даги китъалар шарҳи.

V. Семинар машғулотларини ташкил этиш бўйича

кўрсатма ва тавсиялар

Семинар машғулотларини ташкил қилишда тавсия этилган илмий муаммо ёки масала юзасидан талабаларга аввалдан семинар режаси ва унга мувофиқ адабиётлар рўйхати берилади. Семинар машғулотларига кўпроқ назарий муаммолар олиб чиқилиши мақсадга мувофиқдир.

Талабалар семинар машғулотларида Алишер Навоий ижоди, асарларининг бадийяти, мазмун мундарижасини ўрганадилар, шу соҳа бўйича назарий ва амалий маълумотларга эга бўладилар ҳамда ўзлаштирилган маълумот асосида Алишер Навоий ижоди ҳақида тушунчага эга бўлиши кўзда тутилади.

Семинар машғулотлари учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

1. “Ҳайрат-ул-аброр” дostonининг боблар бўйича тавсифи.

2. “Фарход ва Ширин” ҳамда “Лайли ва Мажнун” дostonларида бош қаҳрамонларнинг киёсий тавсифи.
3. “Сабаъи сайёр” дostonидаги хикоятлар тахлили.
4. “Садди Искандарий” дostonидаги Искандар воқеаси ва келтирилган хикоятлар мутаносиблиги.
5. “Лисон ут-тайр” дostonидаги водийлар тавсифи, хикоятлар тахлили.
6. Навоийнинг адабиётшунослик ва тилшунослик асарлари.
7. Навоий лирикасига мансуб жанрлар тавсифи (хар бир жанрга хос хусусиятларни тахлил қилиш).
8. Навоий ғазалларининг вазн хусусиятлари.
9. Навоий ижодида бадий санъатлар.
10. “Ҳамса” дostonларида ритмик вариациялар.
11. Навоий насрининг поэтик хусусиятлари.
12. Ахлоқий-таълимий ғазаллардан шарҳлаб келиш.
13. Ридона ғазаллардан шарҳлаб келиш.
14. Мустазолларнинг ғоявий-бадий тахлили.
15. Ижтимоий китъалардан шарҳлаб келиш.
16. Муаммоларнинг шарҳи.
17. Мухаммас, мусаллас, таркибанд ва таржибандлар шарҳи.
18. “Ҳайрат ул-аброр” ва “Фарход ва Ширин” хотималарининг шарҳи.
19. “Лайли ва Мажнун”, “Сабаъи сайёр” дostonларидаги сўнгги боблар шарҳи.
20. “Садди Искандарий” ва “Лисон ут-тайр” дostonларидаги ҳулосавий боблар шарҳи.
21. “Насойим ул-мухаббат” даги хикоятлар шарҳи.
22. “Тарихи мулуки Аҷам” ва “Тарихи анбий ва ҳуқомо” асарлари шарҳи.
23. “Муножот” асарининг шарҳи.

VI. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

“Ўзбек адабиёти тарихи” фанини ўрганувчи талабалар аудиторияда олган назарий билимларини мустаҳкамлаш ва кўникма ҳосил қилиш учун мустақил таълим тизимига асосланиб, кафедра ўқитувчилари раҳбарлигида, мустақил иш бажарадилар. Бунда улар бадий адабиётларни мутлаа қиладилар, тахлил ва талкин этадилар; кўшимча адабиётлар ҳамда интернет сайтларидан фойдаланиб, рефератлар ва илмий маърузалар тайёрлайдилар, амалий ва семинар машғулотлари мавзусига доир уй вазифаларини бажарадилар, кўргазмалар қуроллар ва слайдлар тайёрлайдилар.

Мустақил таълим учун тавсия этиладиган мавзулар:

1. Хондамирнинг “Мақорим ул-ахлоқ” асарида Навоий шахсияти ва ижтимоий фаолиятига доир қарашлар.
2. Навоий ғазалларининг мавзу бўйича ҳар бир турига ғазал ёдлаш ва уларни ғоявий-бадиий жиҳатдан таҳлил қилиш.
3. “Хайрат ул-аброр” дostonининг боблар бўйича тавсифи.
4. “Фарҳод ва Ширин” дostonининг боблар бўйича тавсифи.
5. “Лайли ва Мажнун” дostonининг боблар бўйича тавсифи.
6. “Сабъи сайёр” дostonининг боблар бўйича тавсифи.
7. “Садди Искандарий” дostonининг боблар бўйича тавсифи.
8. “Лисон ут-тайр” дostonининг боблар бўйича тавсифи.
9. “Муншаот” асаридаги мактублар таснифи.
10. “Муҳокамат ул-луғатайн” асарида тилшунослик масалалари.
11. “Маҷолис ун-нафоис”даги 2-3-маҷлислар.
12. “Ҳамсат ул-мутаҳаййирин”да Абдурахмон Жомий сиймоси.
13. “Тарихи анбиё ва ҳукамо”да мурсал пайғамбарлар тавсифи.
14. “Хайрат ул-аброр”дан 10 байтнинг ритмик хусусиятларини ўрганиш.
15. “Фарҳод ва Ширин”дан 10 байтнинг ритмик хусусиятларини ўрганиш.
16. “Лайли ва Мажнун”дан 10 байтнинг ритмик хусусиятларини ўрганиш.
17. “Сабъи сайёр”дан 10 байтнинг ритмик хусусиятларини ўрганиш.
18. “Садди Искандарий”дан 10 байтнинг ритмик хусусиятларини ўрганиш.
19. Навоийнинг 10 та рубоийсини ёд олиш ва шарҳлаш.
20. Туюклардан ёд олиш ва шарҳлаш.
21. “Арбаъин”даги китъалардан ёд олиш ва шарҳлаш.
22. “Назм ул-жавоҳир”даги рубоийлардан ёд олиш ва шарҳлаш.
23. “Вакфия” асарида Навоийнинг ижтимоий фаолияти билан боғлиқ ўринларни шарҳлаш.

VI. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбалари

Асосий адабиётлар

1. Сирожиддинов Ш. Алишер Навоий. Манбаларнинг киёсий-типологик, текстологик таҳлили. – Т.: Akadempnashr, 2011.
2. Юсупова Д. Ўзбек мумтоз ва миллий уйғонish адабиёти (Алишер Навоий даври). Ўқув қўлланма. – Т.: TAMADDUN, 2016.

3. Исҳоков Ё. Навоий поэтикаси. – Т.: Фан, 1983.
4. Комилов Н. Хизр чашмаси. – Т.: Маънавият, 2005
5. Комилов Н. Маънолар оламига сафар. – Т.: TAMADDUN, 2016.
6. Алишер Навоий. Ғазаллар. Шарҳлар. – Т.: Камалак, 1991.
7. Ҳаққул И. Навоийга қайтиш. 2-қитоб. – Т., 2011.
8. Алишер Навоий: қомусий луғат. 1-2-жилдлар /Масъул муҳаррир Ш.Сирожиддинов. – Т.: Sharq, 2016.

Қўшимча адабиётлар

1. Ш.Мирзиёев. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Т.: Ўзбекистон, 2016.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси” тўғрисидаги Фармони (Халқ сўзи 2017 йил, 8 феврал).
3. Ш.Мирзиёев. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамыз. Т.: Ўзбекистон, 2017.
4. Ш.Мирзиёев. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Т.: Ўзбекистон, 2017.
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари” тўғрисида (Халқ сўзи 2017 йил, 21 апрель).
6. Алишер Навоий. Муқаммал асарлар тўплами. 20 жилдик. 1-20 жилдлар. –Т. Фан, 1987-2003.
7. Комилов Н. Тасаввуф. – Т.: Movarounnahr - O'zbekiston NMU, 2009.
8. Ҳайитметов А. Навоий лирикаси. – Т.: O'zbekiston, 2016.

Internet saytlari

1. www.alishernavoiy.uz
2. www.ziyo-net.uz
3. www.literature.uz
4. www.kutubxona.uz